

Федяєва Л.В.,
студентка 6 курсу, 4 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції,
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ТИПИ ЗЛОЧИНЦІВ, ЩО ВЧИНИЛИ СТАТЕВИЙ ЗЛОЧИН ЩОДО НЕПОВНОЛІТНЬОГО

Ключові слова: типологія злочинця, статеві злочини щодо неповнолітніх.

Анотація. Тезиси присвячені встановлення типів злочинців, що вчиняють статеві злочини щодо неповнолітніх для їх майбутнього запобігання.

Ключевые слова: типология преступника, половые преступления в отношении несовершеннолетних.

Аннотация. Тезисы посвящены установлению типов преступников, совершающих половые преступления в отношении несовершеннолетних для их будущего предотвращения.

Summary. Theses are devoted to establishing the types of criminals who commit sexual crimes against minors for their future prevention.

Key words: criminal typology, sexual crimes against minors.

Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та запровадження інновацій [4, 169].

Динаміка злочинності на протязі останніх років характеризується хвилеподібними коливаннями, які чітко показують виражену тенденцію до зростання злочинності на території нашої держави. Висока складність соціальних систем є безумовною ознакою нелінійності законів залежності станів таких систем від певних зовнішніх та внутрішніх факторів [7]. Ефективність спеціально-кримінологічного запобігання статевим злочинам щодо неповнолітніх, залежить від розроблення типології особистості злочинця, який вчиняє зазначені злочини. Методологічною основою

дослідження є твердження, що людський потенціал формується на основі стосунків усередині груп людей, які об'єднуються через спільні інтереси та підтримують неформальні контакти з метою взаємної вигоди та допомоги. Людський потенціал нерозривно пов'язаний з інституційними формаціями, буквально сформованими ними [5].

Пізнання типових властивостей осіб, які вчинили статеві злочини щодо неповнолітніх, допоможе суб'єктам, на які покладено функції запобігати злочинності, розробити заходи, спрямовані на нейтралізацію впливу криміногенних факторів на волю і свідомість цих осіб. Адже запобігання злочинності не може орієнтуватися тільки на індивідуальну неповторність кожної особи, вона повинна враховувати певну типовість контингенту злочинців, їх групування тощо [1, с. 152].

За результатами дослідження особистості злочинців, які вчиняють статеві злочини щодо неповнолітніх, Л. Г. Козлюк виділила два критерії типології цих осіб: 1) за формою прояву сексуального насильства щодо неповнолітніх; 2) за способом встановлення знайомства з неповнолітніми.

Особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього, властивий комплекс сваволі та ілюзій, який проявляється у вчиненому статевому злочині. Сваволя проявляється у тому, що особа бажає задовольнити свої сексуальні потреби шляхом посягання на статеву недоторканість неповнолітніх. Дії злочинця суперечать природному стану розвитку найбільш незахищеної категорії населення. Ілюзія проявляється у тому, що у особи сформувалося уявлення про можливість задоволення своїх статевих потреб шляхом використання неповнолітнього [6, с. 7].

Життя і діяльність підлітків поступово переміщується з вулиці у кіберпростір. Інтернет знеособив спілкування, зробив його анонімним, сформував новий тип суспільних відносин та цінності, які поки що не захищені кримінально-правовими заборонами. Одночасно, у сучасних підлітків значно розширився діапазон небезпечної поведінки, що формально не підпадає під дію Кримінального кодексу [7, 209].

Як правило, морально-психологічний портрет статевого злочинця, найчастіше характеризують такі риси як грубість, яка часті-

ше переходить у жорстокість; цинізм, неповага до прав і свобод інших осіб; майже стерте поняття соціальних гальм та межі між дозволеним і недозволеним.

З урахуванням цілеспрямованості злочинної поведінки, інтелектуально-вольової характеристики особи, її емоційного стану, ступеня моральної деформації та психічних відхилень можна виділити такі типи злочинців:

- патологічно-демонстративний – особи цього типу визначаються передусім сильним прагненням будь-яким чином виділитися, продемонструвати себе, свій сексуальний досвід, свої геніталії. Вони не мають своєю метою статеві зносини з потерпілими, отримуючи сексуальне задоволення від того, що їх бачать неповнолітні (малолітні);

- розважально-дозвільний – основною метою таких осіб є бажання спробувати щось нове у сексуальній сфері, нерідко поєднуються з демонстрацією статевих органів як самого винного, так і жертви та непристойних доторкання до них. Цьому типу розбещувачів притаманні такі характеристики особистості, як хитрість, брехливість, особистісний примітивізм, емоційна тупість та, іноді, гарячкуватість;

- егоцентрично спрямований – основною метою цього типу злочинців є задоволення власної статевої пристрасті в будь-який спосіб. Вони байдуже ставляться до жертви і розцінюють її лише як об'єкт сексуального задоволення. Ці особи є найбільш небезпечними і, зазвичай, вчиняють розпусні дії в найтяжчих формах. Цим злочинцям притаманні наступні риси характеру: егоїзм, егоцентризм, злопам'ятність, високомірність, корисливість, агресивність, жорстокість, цинізм, схильність до пияцтва та алкоголізації;

- патологічний тип – основним мотивом їх дій є задоволення девіантних форм сексуального потягу будь-яким шляхом, що в більшості випадків призводить до вчинення злочину. Характерними особливостями даних осіб є наявність у них психічних аномалій у межах осудності. Для цього типу осіб притаманні наступні риси характеру: егоїзм, хитрість, неврівноваженість, патологічна сексуальна незадоволеність та уразливість.

Вивчення типології злочинців, надає можливість більш ефективного планування запобіжних заходів вчинення статевих злочинів щодо неповнолітніх.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Джужа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством /– К., Атіка, 2009. – 240 с
2. Козлюк Л.Г. Кримінологічна характеристика особистості злочинця, який вчинив статевий злочин щодо неповнолітнього: автореф. дис. на здобуття наук. ступення канд. юрид. наук: – К., 2009. – 20 с.
3. Кулик К.Д. Типологія особистості злочинців, які вчиняють розбещення неповнолітніх/ Часопис Київського університету права/ 2015. №4. – С. 305.
4. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології //Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>
5. Tsyenko, Victoria, Kateryna I. Alieksieieva, Iryna A. Venger, Oleksii V. Tavolzhanskyi, Nataliya I. Galunets, & Alona V. Klyuchnik. « Information Policy of the Enterprise as the Basis for the Reproduction of Human Potential in the Structure of Public Social Interaction.» Journal of Advanced Research in Law and Economics [Online], 10.6 (2019): 1664-1672. Web. 6 Nov. 2020].
6. Головкін Б.М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема // Проблеми законності. 2016. № 133. С. 204-217 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2016_133_21
7. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / О. Е. Kostyuchenko, Т. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, О. V. Tavolzhanskyi // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Таволжанський О.В.